

sunt grana in catholica, et vera grana sunt, ideo tolerant paleam, donec ventiletur area, quia inter paleam clamant: HEU ME, QUOD INCOLATUS MEUS LONGINQUUS FACTUS EST! INHABITAVI CUM TABERNACULIS CEDAR. INHABITAVI, inquit, CUM PALEIS. Sed 20 quomodo de palea multus fumus exit, sic Cedar tenebrae. INHABITAVI CUM TABERNACULIS CEDAR, MULTUM PEREGRINATA EST ANIMA MEA. Frumentorum vox est, inter paleas gementium. Haec loquimur illis qui oderunt pacem, et dicimus: CUM HIS QUI cc 1786 ODERUNT PACEM, ERAM PACIFICUS. Qui sunt qui oderunt 25 pacem? Qui conscindunt unitatem. Si enim pacem non odissent, in unitate mansissent. Sed videlicet propterea se separaverunt, ut iusti essent, ut non haberent mixtos iniustos. Aut nostra est ista vox aut illorum: elige cuius sit. Catholica dicit: ‘Non est dimit- 30 tendenda unitas, non est praecedenda ecclesia dei. Iudicabit deus de malis et bonis postea. Si nunc mali a bonis separari non possunt, ferendi sunt ad tempus. Mali in area nobiscum esse possunt, in mi 1605 horreo non possunt. Et forte hodie qui mali apparent, cras boni erunt, et qui de bonitate hodie superbiunt, cras mali inveniuntur. Quisquis ergo humiliter malos ad tempus fert, ipse perveniet ad 35 requiem sempiternam’. Haec vox catholica est.

---

adsunt π : α δ (-W₂ K B) | γ : ε γ₁ | ζ Br₁ P₂₃ et al.   23 frumentorum inc. K
25 pacem des. K

---

17 grana sunt tr. C ma | catholica] ecclesia praem. ζ lo 18 palea W₁; paleas ε P₂₃ 20 paleis] palea π (exc. H₁) Br₁ 21 exiit N γ₁ | Cedar] cf. supra 7,24 -7,26; de praem. ζ Br₁ P₂₃ ma; a H₁ 22 tabernaculis] habitantibus H₁ | multa α A W₁ 23 paleam α K H₂; palea A S W₁ Br₁ 24 oderant α A Br₁ | eis α H₂ 25 oderunt¹] oderant α A An₄ | oderunt²] oderant α 28 essent] mansissent η | haberet α H₂ 30 de bonis et malis tr. Br₁ P₂₃ 34 hodie de bonitate tr. π (exc. H₁) Br₁ Y; hodie de vanitate η | inveniuntur Y ma

Illorum autem vox qualis est, non intellegentium *neque quae loquuntur neque de quibus affirmant? Ne tangas immundum, et: Qui tetigerit immundum, inquinabitur.* Separemus nos, ne commisceamur malis. Et
 40 nos illis: ‘Amate pacem, diligite unitatem. Nescitis a quam multis bonis separamini, dum quasi malis calumniamini?’ Furiunt, saeviunt, quando ista dicimus. Nam quaerunt et mortificare nos. Apparuerunt saepe impetus eorum, apparuerunt insidiae. Cum ergo inter insidias illorum vivimus, et quibus dicimus: ‘Amate
 45 pacem’, adversantur nobis, nonne vox ista nostra est: CUM HIS QUI ODERUNT PACEM, ERAM PACIFICUS, CUM LOQUERER ILLIS, DEBELLABANT ME GRATIS? Quid est enim, fratres, DEBELLABANT ME? Et parum erat, si non adderet GRATIS. Quibus dicimus: ‘Amate pacem, Christum amate’. Numquid
 50 dicimus: ‘Honorate nos?’ Sed: ‘Honorate Christum’. Nos nolumus honorari, sed illum. Nam nos quid sumus ad Paulum apostolum? Qui tamen dicebat illis parvulis – quos mali homines et mali suasores praecidere ab unitate in schismata volebant –, quid eis dicebat ille? *Numquid Paulus pro vobis crucifixus est? Aut in*
 55 *nomine Pauli baptizati estis?* Hoc et nos dicimus: ‘Amate pacem, amate Christum’. Si enim amant pacem, Christum amant. Cum ergo dicimus: ‘amate pacem’, hoc dicimus: ‘Amate Christum’.

9,37 1 Tim. 1, 7 38 Is. 52, 11 | cf. Lev. 22, 4–6 54 1 Cor. 1, 13

---

adsunt π : α δ (-W₂KB) | γ : ε γ₁ | ζ Br₁P₂₃ et al. 46 eram inc. K 48 gratis des. K 56 cum inc. K

---

38 affirmant α S H₂ Br₁ Y | tangar ε Rm P₆ 39 inquinatur α A H₂ γ₁
 41 separemini η Br₁ Y | furunt η γ₁ P₂₃ ma 45 adversantur] et praem. A H₁
 eis α S W₁ H₂ η Br₁ Y 46 oderant α S W₁ Rm Y | loquebar H₁ H₂ | illis] eis
 α A W₁ K η 47 enim] autem W₁ lo ma 49 quibus ... dicimus²] aliter
 distinxerunt ma | pacem amate tr. π (exc. H₁) η Br₁ 50 honorate¹] amate γ₁;
 amate et honorate lo ma 51 ad] audi γ ζ P₂₃ Y | apostolum Paulum tr. lo ma
 52 qui tamen] quid ζ 56 amant] ament α A W₁

Quare? Quia de Christo ait apostolus: *Ipse est enim pax nostra, qui fecit utraque unum*. Si ergo Christus ideo pax, quia *fecit utraque unum*, quare vos de uno fecistis duo? Quomodo ergo pacati estis, ut cum Christus faciat unum de duobus, vos faciatis de uno duo? Sed quia haec dicimus, cum his qui oderunt pacem sumus pacifici, et tamen illi qui oderunt pacem, cum loqueremur eis, debellabant nos gratis.

IN PSALMUM CXX

(*Sermo habitus in natali S. Crispinae martyris, cf. praef. p. 7sq.*)

(1.) Secundus est iste psalmus eorum quorum titulus est CANTICUM GRADUUM. Plures enim sunt significantes, ut iam in primo eorum audistis, ascensum nostrum, qui fit in corde ad deum, a convalle plorationis, id est ab humilitate contribulationis. Ascensus enim utilis nobis non potest esse, nisi primo humiliati a convalle nobis ascendendum esse meminerimus – convallis enim terrae locus est depressus: sicut loca terrae alta montes

58 Eph. 2, 14
in ps. CXX,1,3 cf. Ps. 83, 6–7

adsunt $\pi : \alpha \delta (-W_2 B) | \gamma : \varepsilon \gamma_1 | \zeta Br_1 P_{23}$ et al.
in ps. CXX,1,2 graduum des. K

58 enim est tr. $H_1 \varepsilon C P_{23}$ 59 si ... unum om. $K H_2$ 60 pacati] pacifici $\gamma \zeta P_{23}$
 $Y ma$ 61 de duobus unum tr. $\eta W_1 |$ facitis $\eta \varepsilon \gamma_1 P_6 |$ duos $\eta \varepsilon W_1 Rm Br_1$
 Y 62 qui] quia $\alpha H_2 Y |$ oderant $K \eta Br_1$ 63 *loquimur π (ex: H_1) ηBr_1
 $Y |$ *debellant $\alpha A K$
in ps. CXX,1,1 secundus] levavi oculos meos in (ad A) montes unde veniet
auxilium mihi praem. $A H_1$ 3 vestrum $P_{23} Y$ 4 dominum $C Y | a$] in γ ; de T
5 nobis utilis tr. $H_2 Br_1$ 6 humilitatis $S W_1 Gt An_4 An_3 T$; humiliatis $O_4 Br_1$
 $P_{23} Y |$ convallis] convalles $\alpha W_1 H_2$

et colles, ita convallis locus humilis –, ne dum praepropere et
 praepostere quaerimus exaltari, non ascendamus, sed ruamus.
 mi 1606 Docuit autem ipse dominus a convalle plorationis ascendendum
 quando pro nobis humiliari usque ad mortem crucis et pati
 dignatus est. Hoc exemplum non relinquamus. Istam convallē
 plorationis martyres intellexerunt. Unde intellexerunt? Unde?
 Quia et ipsi de convalle plorationis, ut coronarentur, ascende-
 15 runt.

(2.) Congruit et hodierno diei psalmus iste CANTICUM
 GRADUUM. De illis enim dictum est: *Euntes ibant et flebant mittentes
 semina sua*. Haec est convallis plorationis, ubi a flentibus mittuntur
 semina. Quae sunt autem semina? Bona opera in ista tribulatione
 5 terrena. Qui bene operatur in convalle plorationis, similis est
 homini seminanti per hiemem. Numquid frigore ab opere
 deterretur? Sic pressuris mundi non debemus a bono opere
 deterreri, quia vides quid sequitur. *Euntes inquit ibant et flebant
 mittentes semina sua*. Valde miseri, si semper flebant; valde miseri, si
 10 numquam de lacrimis liberandi. Sed vide quid sequitur: *Venientes
 autem venient in exsultatione portantes gremia sua*.

(3.) Nihil aliud istis canticis docemur, fratres, quam ascen-
 dere, sed ascendere in corde, in affectu bono, in fide et spe et
 caritate, in desiderio perpetuitatis et vitae aeternae. Sic ascendi-
 tur. Congruit nos dicere quomodo ascendendum sit.

---

11 cf. Phil. 2, 8 2,2 Ps. 125, 6 10 *ibid.*

---

adsunt π : α δ (- W_2 K B) | γ : ϵ γ_1 | ζ Br_1 P_{23} *et al.*

---

8 convalles α W_1 H_2 Y 13 unde intellexerunt *om.* π P_7 X
 2,1 hodierno die AH_2 ; hodiernae diei Br_1 P_{23} 3 convalles V_2 Vr H_2 4 tri-
 bulatione] operatione W_1 6 ab] a bono α 7 a bono] ab A Y 8 quid] quod
 H_1 H_2 An_4 Y 11 gremia] cf. *serm.* 313D, 3; germina H_1 Br_1 $c.$ P_{23} *ma*
 3,1 edocemur W_1 2 sed ascendere *om.* W_1 η | et¹ *om.* *ma* 3 caritate] in
praem. S Y | sicut α_2 4 dicere] discere α_2 Vr S W_1 Y

Quanta terribiliora lecta de evangelio audivit caritas vestra! 5
 Videtis certe *quia hora domini sicut fur in nocte ita veniet. Si sciret inquit*
paterfamilias qua hora fur veniret, amen dico vobis quia non pateretur perfodi
parietem suum. Dicitis modo: ‘Quis ergo novit qua hora veniet, quia cc 1788
hora sicut fur erit?’ Nescis qua hora veniat? Semper vigila, ut
quod nescis quando veniat, paratum te inveniat, cum venerit. Et 10
ad hoc forte nescis quando venturus est, ut semper paratus sis.
Illum enim patremfamilias subito occupabit hora illa, qui
paterfamilias superbus significatus est. Noli velle esse
paterfamilias, et non te subito illa hora occupabit. Et quid ero,
inquis? Qualem audisti de psalmo: Pauper et dolens ego sum. Si enim 15
pauper et dolens eris, non eris paterfamilias, quem illa hora
subito inveniet, et subito premet. Patresfamilias enim sunt illi qui
praesumentes de cupiditatibus suis, et in deliciis huius saeculi
defluentes, tument, et eriguntur adversus humiles, et insultant
sanctis intellegendibus angustam viam, quae ducit ad vitam. 20
Talibus enim veniet illa hora subito, quia tales erant et in diebus
Noe, quorum dierum commemorationem audistis factam in
evangelio. Sic erit adventus filii hominis inquit quomodo in diebus Noe.
Manducabant, bibebant, nubebant, uxores ducebant, novellabant, aedificabant,
donec introiit Noe in arcam; et venit diluvium, et perdidit omnes. Quid ergo? 25

3,6 1 Thess. 5, 2 | Matth. 24, 43 15 Ps. 68, 30 20 cf. Matth. 7, 14
 23 Matth. 24, 37–39; Luc. 17, 26–27

adsunt π : α δ (- W_2 K B) | γ : ϵ γ_1 | ζ Br₁ P₂₃ et al.

5 quanto α_2 V r A S H₂ Y 6 videte α_2 | fur] ita add. W₁ 7 venit W₁; veniet
 A S H₂ | perfodiri α A H₁ W₁ 8 veniet] γ_1 ma; veniat cett. | quia] qua S Gt
 9 hora²] domini add. S W₁ Y | erit] veniet H₂ P₆ | nescis] nescit H₂; nescitis
 Br₁ Y 10 quod] quia ma | cum venerit paratum te inveniat tr. W₁ P₂₃ Br₁
 11 ad] ut α 12 occupavit α S ϵ R m P₂₃ Y ζ | illa hora tr. W₁ S η Y 14 hora
 illa tr. A H₂ | occupavit α W₁ H₂ 15 quale A O₄ 17 premit A H₂² Br₁
 19 diffluentes ma 21 subito illa hora tr. α A | et om. H₁ S C Y 22 dierum
 om. α | facta V r S 23 inquit om. ζ 24 bibebant] et praem. α